Statsforvalteren i Innlandet

Vår dato: 08.07.2022

Vår ref: 2022/6378

Deres dato:

Deres ref:

Fron Atnedal bygdeallmenning

Saksbehandler, innvalgstelefon
Marie-Louise Olsen, 61 26 60 76

Att.Tor Bjørke

Atnsjømyrene naturreservat - Avslag - bruk av motorbåt for garnfiske

Med hjemmel i verneforskrift for Atnsjømyrene naturreservat § 3 punkt 4 avslår Statsforvalteren i Innlandet søknad om bruk av motorbåt for å sette ut garn for fiske. Dette begrunnes med at tiltaket fører til økt ferdsel i et sårbart naturreservat som også er et internasjonalt beskyttet Ramsar-område, og samtidig strider mot vernevedtakets formål og kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

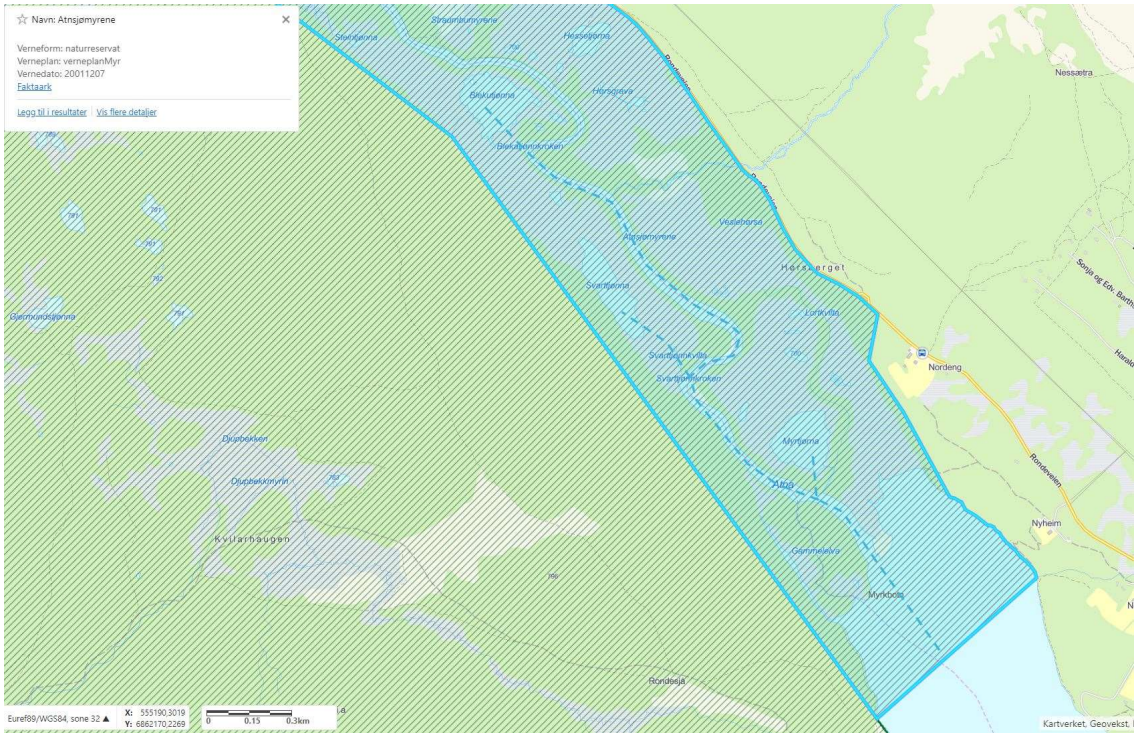
Søknad
Vi viser til deres søknad av 19.06.22. juli 2022 om dispensasjon fra fredningsforskriften for Atnsjømyrene naturreservat for å kjøre motorbåt inn i reservatet for garnfiske.

Søknaden er sendt fra Tor Bjørke på vegne av Fron-Atnedal Bygdeallmenning, der Tor Bjørke er leder.

Det opplyses at det av forskjellige grunner ikke har blitt søkt om videreføring av en tidligere dispensasjon fra 2002 (denne tillatelsen gitt ut 2005). Søker henviser til søknad og tillatelse fra 2002 som ligger vedlagt i nærværende søknad. I tillegg er det i søknaden vedlagt en klage fra 2002 på de vilkårene som den gang ble satt, klagen ble tatt til følge av daværende Fylkesmannen i Hedmark.

Fron-Bygdeallmenning ønsker å sette ut garn med motorbåt i Atnsjøen innenfor reservatgrensen samt i tre tjern som ligger lengere mot nord i reservatet *Myrtjønna, Svarttjønna og Blekutjønna.* Se kart side 2.

I søknaden går det ikke fram hvor mange bruksberettigede det er i den aktuelle bygdeallmenningen, men per telefon mellom søker og Statsforvalteren har tallet opp mot 100 personer vært nevnt. Det ble sagt at ikke alle driver med garnfiske, og at behovet varierer mye fra person til person.

Utsnitt av Atnsjømyrene naturreservat. Stipla linje viser sirka veien inn til de ulike tjern og den del av reservatet som rommer selve Atnsjøen.

Lovgrunnlag

Atnsjømyrene ble vernet 7. desember 2001. Formålet med fredningen er å bevare i naturtilstand og som landskapselement et myrkompleks med store topogene myrer med gjengroingstjern, høgstarrsump og kantsone med vier, samt å bevare den tilhørende vegetasjonen og faunaen. Området har stor verdi for fuglelivet og har betydning i forsknings- og undervisningsøyemed. I 2010 fikk området status som Ramsar-område især på grunn av sin viktige rolle for fuglelivet i et internasjonalt perspektiv. Noen av kriteriene hentet fra *Ramsar Information Sheet* for området fremgår det bl.a. at: Blandingen av forskjellige våtmarkstyper gjør Atnsjømyrene til et verdifullt yngle- og beiteområde for vannfugler, spesielt ender og vadere, med total 96 arter av hekkefugler registrert i reservatet.

I verneforskriften for Atnsjømyrene naturreservat fremgår det blant annet at motorferdsel til lands og til vanns er forbudt i reservatet jf. § 3 pkt. 4. Dyre- og fuglelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade og ødeleggelse jf. § 3 pkt. 2.

Verneforskriften for Atnsjømyrene naturreservat har ingen spesielle unntaksbestemmelser for kjøring med motorbåt for garnfiske, og søknad må vurderes etter den generelle dispensasjonshjemmel § 48 i naturmangfoldloven. Denne sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkår må være til stede for at dispensasjon skal kunne gis.

Det følger av naturmangfoldloven § 7, at saken skal vurderes i henhold til prinsippene i lovens §§ 8-12 angående kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning på økosystemet (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige driftsmetoder (§ 12).

Statsforvalterens vurdering
Naturmangfoldloven § 8 sier at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.
I tillegg til de ornitologiske verneverdiene har Atnsjømyrene naturreservat både botaniske og limnologiske interesser på grunn av det varierte myrkompleks, som består av store flatmyrer med gjengroingstjern, høgstarrsump og kantsoner med vegetasjon av blant annet vier.
Den relativt store mosaikk av små tjern, sumper, tørrer partier, buskmark og kantskog skaper gode hekke- og rasteforhold for flere fuglearter, særlig ande- og vadefugl. Både krikkand, kvinand, toppand og stokkand er vanlige hekkearter, mens enkeltbekkasin og gluttsnipe er de vanligste blant vadefuglene. Atnsjømyrene fungerer også i en viss utstrekning som trekklokalitet.

Med bakgrunn i en relativt nylig prosess i forhold til Ramsar-status fra 2010, den nyeste rapporten utarbeidet på oppdrag fra Statsforvalteren *Rapport 2021/6 Fugler i 20 våtmarksreservater i Hedmark 2013-2020*, naturfaglige registreringer, generell kunnskap om sårbarhet og forstyrrelser i området, samt registreringer av naturtyper og arter i tilgengelige naturbaser, mener Statsforvalteren å ha tilstrekkelig kunnskap om det berørte området og konsekvensene av det omsøkte tiltaket.

I *rapport 2021/6* framgår følgende overordnede konklusjon: *Atnsjømyrene naturreservat synes å ha en god forekomst av både rastende og hekkende ender, med 12 påviste arter. Toppand og kvinand er de mest tallrike, mens grasendene hekker i mer beskjedne antall. Strandsnipe og gluttsnipe er de mest tallrike vadefuglene. I 2018 rastet det opptil 10 hettemåker, og en av dem viste hekkeatferd. Trane synes å være fast hekkefugl trolig med to par.*
Denne overordnede konklusjonen viser at Atnsjømyrene fortsatt rommer et viktig og sårbart fugleliv, men ut ifra dataene i rapporten, ser vi en nedadgående trend spesielt når det gjelder våtmarksfugler. Denne negative trenden er en realitet i en overveiende del av våtmarksreservatene nasjonalt og internasjonalt.

Igjennom flere år har det blitt observert en del båtkjøring i Atnsjømyrene naturreservat, dette er på tross av at ingen har gyldig dispensasjon til denne type kjøring i reservatet. Det har medført at det i 2021 ble sendt ut brever fra Statsforvalteren til grunneiere, utmarkslag, bygdealmenning, fiskeforening og relevante kommuner med flere, for å gi informasjon om forbud mot å kjøre båt i Atnsjømyrene naturreservat. I tillegg til dette ble det i 2021 satt ut to bøyer med reservatskilt og motorferdsel-forbud skilt på toppen av bøyene på reservatgrensen i Atnsjøen. I juni 2022 ble det supplert med to ekstra slike bøyer på reservatgrensen, da Statsforvalteren fikk melding om at folk ikke kunne se de to bøyene fra 2021. Det vil si at det per i dag står fire bøyer i Atnsjøen på reservatgrensen til Atnsjømyrene naturreservat.

I henhold til naturmangfoldloven § 10 skal en påvirkning av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Det er få andre dispensasjonssaker som er innvilget i Atnsjømyrene naturreservat. Statsforvalteren anser det som viktig at en i størst mulige grad unngår aktiviteter i naturreservatet som kan virke forstyrrende på dyrelivet eller føre til skader på plante- og dyreliv. I saker som denne, hvor naturmangfoldet er berørt, er det ikke tilstrekkelig å vurdere skadevirkningene isolert og kun ut fra et nåtidsperspektiv. Den samlede belastning på økosystemet som helhet må i nåtid og fremtid tillegges vekt, blant annet for å forhindre en gradvis forvitring av leveområder, hvor tiltakene finner sted «bit for bit», med risiko for at den samlede belastning blir så stor, at det kan få signifikante konsekvenser for arter og naturtypers bevaringsstatus.

Et naturreservat er den strengeste verneformen med hjemmel i naturmangfoldloven. Denne verneformen brukes for å sikre urørt eller tilnærmet urørt natur eller spesielle naturtyper som det er knyttet internasjonale, nasjonale eller regionale verneverdier til. Stillhet og fravær fra motordur og motoriserte kjøretøy og luftfartøy er et av karaktertrekkene ved urørt natur. Det er derfor et overordnet mål å begrense omfanget av motorisert ferdsel i naturreservater som Atnsjømyrene naturreservat til det strengt nødvendige.

Når det gjelder omsøkte kjøring med motorbåt for garnfiske, vurderer Statsforvalteren at dette er i vesentlig konflikt med verneverdiene og vernevedtakets formål og naturmangfoldlovens § 9 «føre vare prinsippet» tas i bruk. Siden 2002, der søker sist hadde dispensasjon til omsøkte tiltak, har populasjonene for især våtmarksfugl gått ned og området har i 2010 oppnådd status som Ramsar-område (internasjonal beskyttelse). Det tillegges også stor vekt at det ikke kun er i hekkeperioden våtområdets fugle- og dyreliv er sårbart, som økosystemvern gjelder at arealene skal forvaltes som en helhet hermed også som oppvekstområde for ulike arter gjennom hele året. Naturmangfoldlovens §§ 11-12 regnes ikke som relevant i saken.

Sannsynligheten for at flere vil søke om tillatelse til kjøring med motorbåt i våtmarksreservater som Atnsjømyrene er til stede, dersom første søker får innvilget dispensasjon. Presedensvirkningen av en eventuell dispensasjon for båtkjøring i et sårbart våtmarksreservat som ikke vurderes å være strengt nødvendig, mener Statsforvalteren er problematisk og er tillagt vekt. En tillatelse til tiltaket vil også gi presedensvirkning for andre verneområder med tilsvarende restriksjonsnivå.

Vi ønsker å presisere at fiske i Atnsjømyrene naturreservat er tillat jf. § 4 pkt. 5 i verneforskriften. Det er heller ikke forbudt å bruke robåt.

Vedtak
Statsforvalteren i Innlandet gir Fron-Atnedal Bygdeallmenning v/Tor Bjørke avslag på søknad om bruk av motorbåt i Atnsjømyrene naturreservat. Dette begrunnes med at tiltaket fører til økt ferdsel i et sårbart naturreservat som også er et internasjonalt beskyttet Ramsar-område, og samtidig strider mot vernevedtakets formål og kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Avslaget er gitt med hjemmel i § 48 i lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19. juni 2009 nr. 100, samt § 3 punkt 4 i verneforskrift for Atnsjømyrene naturreservat.

Vedtaket kan påklages etter bestemmelsene i forvaltningsloven § 28. Klagefristen er 3 uker fra dette brev er mottatt. Eventuell klage på vedtaket skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren.

Med hilsen

Øyvind Gotehus (e.f.)
avdelingsdirektør

Marie-Louise Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

FOLLDAL KOMMUNE	Gruvvegen 7	2580	FOLLDAL
STOR-ELVDAL KOMMUNE	Postboks 85	2481	KOPPANG
SØR-FRON KOMMUNE	Kommunevegen 1	2647	SØR-FRON
Statensnaturoppsyn (SNO lokalt)			